

ความชุกของภาวะความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในชาวนา: กรณีศึกษาตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

รุ่งกัญญ์ พันธุมธากุล^{1*}, วัณกษา ศิริธราธิวัตร¹, ยอดชาย บุญประกอบ¹,
วิชัย อังนิฉิมวงศ์¹, มณฑิรา พันธุมธากุล²

บทคัดย่อ

โรคทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อเป็นปัญหาทางสุขภาพที่พบได้บ่อยในอาชีพทำนา เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีการใช้ท่าทางทำงานในท่าก้มๆ เงยๆ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บได้ง่าย การศึกษาความชุกของภาวะความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อแนวทางในการป้องกันโรค วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อศึกษาความชุกของภาวะความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในชาวนาที่มีอายุระหว่าง 20 – 75 ปี และอาศัยอยู่ในตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 311 คน โดยอาสาสมัครทุกคนจะต้องตอบแบบสอบถาม Standardized Nordic Questionnaire ผลการศึกษา พบความชุกของภาวะความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ 4 อันดับแรกในรอบ 7 วัน คือ หลังส่วนล่าง ร้อยละ 56.91 (95% CI: 51.37-62.44) บริเวณเข่า ร้อยละ 28.62 (95% CI: 23.36-33.66) บริเวณสะโพก/ต้นขา ร้อยละ 25.40 (95% CI: 20.53-30.26) และบริเวณไหล่ ร้อยละ 25.08 (95% CI: 20.23-29.92) ตามลำดับ ความชุกของภาวะความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ 4 อันดับแรกในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา พบความผิดปกติบริเวณหลังส่วนล่าง ร้อยละ 73.31 (95% CI: 68.36-78.25) บริเวณสะโพก/ต้นขา ร้อยละ 41.16 (95% CI: 35.65-46.65) บริเวณไหล่ ร้อยละ 36.01 (95% CI: 30.64-41.37) และบริเวณเข่า ร้อยละ 35.37 (95% CI: 30.02-40.71) ผลการศึกษาแสดงว่า อาการปวดหลังส่วนล่างเป็นความผิดปกติที่พบได้มากที่สุดชาวนา ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ อาจใช้เสริมในการศึกษาในอนาคตเพื่อวางแผนป้องกันความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อต่อไป

คำสำคัญ: ความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ, ชาวนา

¹กลุ่มวิจัยปวดหลัง ปวดคอ และปวดข้ออื่นๆ สายวิชากายภาพบำบัด

² สายวิชาเทคนิคการแพทย์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

* ผู้รับผิดชอบบทความ

Prevalence of musculoskeletal disorders in farmers: Case study in Sila, Muang Khon Kaen, Khon Kaen province

Rungthip Puntumetakul^{1*}, Wantana Siritaratiwat¹, Yodchai Boonprakob¹,
Wichai Eungpinichpong¹, Montien Puntumetakul²

Abstract

Musculoskeletal disorders (MSDs) are one of the common health problems, especially the farmers who usually work long hours in bending forward of trunk. This can be high risk for having back injury. The knowledge of prevalence of musculoskeletal disorders is important information and can provide a potential practical guidance to prevent musculoskeletal disorders. The aim of this study was to examine the prevalence of musculoskeletal disorders in farmer; a case study in Sila, Muang Khon Kaen, Khon Kaen Province. Three hundred and eleven farmers who live in Sila district, aged between 20 – 75 years, participated in this study. The participants were asked to fill out the Standardized Nordic Questionnaire in Thai version in 3 villages of Sila district. This study found that the top four of the most prevalence of musculoskeletal pain in seven days were lower back pain (56.91 %, 95% CI: 51.37-62.44), knee pain (28.62 %, 95% CI: 23.36-33.66), hip pain (25.40 %, 95% CI: 20.53-30.26) and shoulder pain (25.08 %, 95% CI: 20.23-29.92), respectively. The top four of the most prevalence of musculoskeletal pain in twelve months were lower back pain (73.31 %, 95% CI: 68.36-78.25), hip pain (41.16 %, 95% CI: 35.65-46.65), shoulder pain (36.01 %, 95% CI: 30.64-41.37) and knee pain (35.37 %, 95% CI: 30.02-40.71), respectively. These findings of the study demonstrated that low back pain was the most frequent problem that was found in the farmers. Therefore, it would be worth to further study on the development of health promotion and prevention program for patients with musculoskeletal disorders.

Keywords: Musculoskeletal disorders, Farmers.

¹Back, Neck and Other Joint Pain Research Group, School of Physical Therapy,

²Department of Medical Technology, Faculty of Associated Medical Sciences,
Khon Kaen University

* Corresponding author (e-mail: rungthip45@yahoo.com)

บทนำ

ความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อเนื่องจากการทำงาน เป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุดปัญหาหนึ่งในงานอาชีวอนามัย ทั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีสถิติเกิดขึ้นสูงสุดทั่วโลก และก่อให้เกิดความสูญเสียค่าใช้จ่ายมหาศาลในแต่ละปี^(1,2) นอกจากนี้ผู้ที่ประสบปัญหาดังกล่าวบางส่วนอาจได้รับผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตไปตลอดชั่วชีวิตของบุคคลนั้นได้⁽³⁾

ในการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าโรคทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อพบได้มากในกลุ่มวัยแรงงานที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม โดยโรคทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อนั้นมีความสัมพันธ์กับอาชีพที่ทำ เช่น ในกลุ่มอาชีพตัดเย็บพบความชุกของอาการความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้ออยู่ในช่วงร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 24⁽⁴⁾ ในกลุ่มแรงงานสิ่งทอในโรงงานอุตสาหกรรมแหวน พบความชุกของความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้ออยู่ในช่วงร้อยละ 21 ถึงร้อยละ 47⁽⁵⁾ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ป่วยที่มาใช้บริการที่สถานบริการสุขภาพ คณะเทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัดมีความชุกของความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้ออยู่ในช่วงร้อยละ 13 ถึงร้อยละ 23⁽⁶⁾ ซึ่งจากตัวเลขที่กล่าวมานั้นจะพบว่าโรคทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อเป็นปัญหาที่พบมากและอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูง

ชาวนาเป็นอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่ของประชากรในประเทศไทย โดยจะพบว่าชาวนามักจะมาพบแพทย์ที่สถานอนามัยในแต่ละชุมชนด้วยอาการปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้ออยู่เรื่อยๆ ซึ่งโรคทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อมักเป็นโรคเรื้อรัง จึงควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจของผู้ป่วยด้วย เพราะอาการปวดอาจรบกวนการพักผ่อนได้ จึงทำให้เกิดความซึมเศร้า และทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ซึ่งชาวนาเป็นอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่ของประชากรในประเทศ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกำลังสำคัญในการผลิตข้าวภายในประเทศหรือด้านการค้าเพื่อการส่งออกเป็นการนำเงินรายได้เข้าสู่ประเทศอีกทางหนึ่ง ถ้าชาวนามีความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ จนกระทั่งไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ย่อมส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงกับประชากร เศรษฐกิจ จนถึงระดับประเทศชาติได้

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อพบที่มีการสำรวจความผิดปกติ

ทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในชาวนาไทยไม่มากนัก⁽⁸⁻⁹⁾ คณะผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความชุกของภาวะความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในผู้ประกอบอาชีพทำนา ทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม Standard Nordic Questionnaire ฉบับภาษาไทย ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการให้ความรู้และป้องกันภาวะความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในอาชีพชาวนาสืบต่อไป

วัสดุและวิธีการศึกษา

รูปแบบการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาและระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (cross sectional study) ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำรวจประชากรที่เป็นชาวนาที่อาศัยอยู่ในตำบลศิลา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 332 คน มีอายุระหว่าง 20-75 ปี และไม่มีโรคประจำตัวที่มีผลทำให้เกิดภาวะความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ เช่น รูมาตอยด์ ผิวหนังแข็งตัว โรคข้อกระดูกสันหลังอักเสบชนิดติดยึด เป็นต้น

ขนาดของประชากรจำนวน 332 รายได้จากการการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร⁽¹⁰⁾ โดยกำหนดค่าสัดส่วนหรือความชุกของอาการปวดหลังส่วนล่างของชาวนา จากการศึกษาของ Antonopoulou⁽¹¹⁾ เท่ากับ 0.57 ทั้งได้กำหนดค่าความกระชับของการประมาณค่า (precision of estimation หรือ e) ไว้ที่ร้อยละ 10 ของค่าสัดส่วนของอาการปวดหลัง กำหนดค่าความน่าจะเป็นของความผิดพลาด (α) ไว้ที่ 0.05 นอกจากนี้ยังคำนึงถึงการทดแทนการปฏิเสธการให้ข้อมูลไว้ที่ ร้อยละ 10

อาสาสมัครทุกรายได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยสุ่มเลือกอาสาสมัครมาจาก 3 หมู่บ้านจากทั้งหมด 13 หมู่บ้านซึ่งได้แก่ บ้านโกทา บ้านหนองหิน และบ้านศิลา ซึ่งบ้านโกทา แบ่งเป็น 2 หมู่ คือ หมู่ที่ 9 และ 25 บ้านหนองหิน แบ่งเป็น 2 หมู่ คือ หมู่ที่ 8 และ 22 และบ้านศิลา แบ่งเป็น 3 หมู่ คือ หมู่ที่ 1, 18 และ 28 ดังนั้นได้หมู่บ้านที่ทำการสำรวจทั้งหมด 7 หมู่ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบไม่ใช้สัดส่วน (disproportional sampling) ในการแจกแบบสอบถามให้แต่ละหมู่บ้านจำนวนเท่าๆกัน หมู่ละ 47 ชุด

แบบสอบถาม

อาสาสมัครที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการจะต้องตอบแบบสอบถามที่ดัดแปลงจาก Standard Nordic Questionnaire ฉบับภาษาไทย⁽²⁾ และ Dutch Musculoskeletal Questionnaire⁽¹¹⁾ ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม มีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ มีคำถามทั้งหมด 19 ข้อ ส่วนที่ 3 ข้อมูลการทำกิจกรรม หรือพฤติกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ ซึ่งมีคำถามทั้งหมด 9 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและมัธยฐานสำหรับข้อมูลต่อเนื่อง ความถี่และร้อยละสำหรับข้อมูลแจกแจงของชวานที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างในรอบ 7 วัน และในรอบ 12 เดือน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 โดยใช้โปรแกรม STATA 10.0 ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา

ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้จำนวน 311 คนจากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 332 คน

ตารางที่ 1 คุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

ตัวแปร	จำนวน (N = 311)	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
20-29	7	2.25
30-39	44	14.15
40-49	76	24.44
50-59	83	26.69
≥ 60	101	32.48
เพศ		
ชาย	137	44.05
หญิง	174	55.95
ดัชนีมวลกาย		
< 18.50	15	4.82
18.50 - 24.99	183	58.84
25.00 - 29.99	89	28.62
≥ 30	24	7.72

คิดเป็นร้อยละ 93.67 อายุเฉลี่ยของอาสาสมัครทั้งหมดอยู่ที่ 53.92 ± 13.18 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60-75 ปี (จำนวน 101 คน และร้อยละ 32.48) เพศหญิงมากกว่าเพศชาย (หญิง ร้อยละ 55.95 และชาย ร้อยละ 44.05) และมีค่าดัชนีมวลกายอยู่ที่ 18.50 - 24.99 (จำนวน 183 คน และร้อยละ 58.84) ตาม ตารางที่ 1

ความชุกของภาวะความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ

กรณีความชุกในรอบ 7 วันที่ผ่านมา ความชุกของความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่พบมากในลำดับแรก คือ หลังส่วนล่าง (ร้อยละ 56.91) เข่า (ร้อยละ 28.62) สะโพก/ต้นขา (ร้อยละ 25.40) และไหล่ (ร้อยละ 25.08) ตามลำดับ กรณีความชุกในรอบ 12 เดือน ความชุกของความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่พบมากในลำดับแรก คือ หลังส่วนล่าง (ร้อยละ 73.31) สะโพก/ต้นขา (ร้อยละ 41.16) ไหล่ (ร้อยละ 36.01) และเข่า (ร้อยละ 35.37) ตามลำดับ ความชุกของความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่ทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ในรอบ 12 เดือน ที่ผ่านมา ที่พบมากที่สุดตามลำดับแรก คือ หลังส่วนล่างกับเข่า (ร้อยละ 1.29) คอ สะโพก/ต้นขา กับเท้า/ข้อเท้า (ร้อยละ 0.64) ไหล่ ข้อศอก มือ/ข้อมือ และหลังส่วนบน (ร้อยละ 0.32) ตามลำดับ ตาม ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความชุกของความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในรอบ 7 วัน และ 12 เดือนที่ผ่านมาและอาการปวดที่รบกวนการทำกิจกรรม ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา

ส่วนของร่างกาย	อาการปวดในรอบ 7 วัน (N = 311)		อาการปวดในรอบ 12 เดือน (N = 311)		อาการปวดที่รบกวนการทำกิจกรรม ในรอบ 12 เดือน
	จำนวน (ร้อยละ)	95% ช่วงเชื่อมั่น	จำนวน (ร้อยละ)	95% ช่วงเชื่อมั่น	
คอ	39 (12.54)	08.83 - 16.24	70 (22.51)	17.84 - 27.17	2 (0.64)
ไหล่	78 (25.08)****	20.23 - 29.92	112 (36.01)***	30.64 - 41.37	1 (0.32)
ข้อศอก	12 (3.86)	01.70 - 06.01	18 (5.79)	03.17 - 08.39	1 (0.32)
มือ/ข้อมือ	25 (8.04)	05.00 - 11.07	39 (12.54)	08.83 - 16.24	1 (0.32)
หลังส่วนบน	27 (8.68)	05.53 - 11.82	44 (14.15)	10.25 - 18.04	1 (0.32)
หลังส่วนล่าง	177 (56.91)*	51.37 - 62.44	228 (73.31)*	68.36 - 78.25	4 (1.29)*
สะโพก/ต้นขา	79 (25.40)***	20.53 - 30.26	128 (41.16)**	35.65 - 46.65	2 (0.64)
เข่า	89 (28.62)**	23.56 - 33.66	110 (35.37)****	30.02 - 40.71	4 (1.29)*
เท้า/ข้อเท้า	14 (4.50)	02.18 - 06.81	32 (10.29)	06.89 - 13.68	2 (0.64)

* บริเวณที่มีความผิดปกติมากที่สุดเป็นอันดับ 1

** บริเวณที่มีความผิดปกติมากอันดับ 2

*** บริเวณที่มีความผิดปกติมากอันดับ 3

**** บริเวณที่มีความผิดปกติมากอันดับ 4

วิจารณ์ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาความชุก พบว่าชาวนาในตำบลศิลาอำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น มีความผิดปกติบริเวณหลังส่วนล่างมากที่สุด ทั้งในรอบ 7 วัน และ 12 เดือน (ร้อยละ 56.91 และร้อยละ 73.31 ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rosecrance J ⁽¹³⁾ ซึ่งกล่าวถึงอาการปวดหลังส่วนล่างว่าเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด chez ชาวนา (ร้อยละ 37.5) และสอดคล้องกับงานวิจัยของภานุเดช⁽⁸⁾ ที่ทำการสำรวจปัญหาการเจ็บปวดทางด้านร่างกายของชาวนาจาก 3 ตำบลของอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา พบว่าชาวนามีอาการเจ็บปวดบริเวณหลังมากที่สุดจำนวน 159 คนจากทั้งหมด 167 คน

นอกจากนี้ปัญหาความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่พบรองลงมาอีกสามอันดับในรอบ 7 วัน และ 12 เดือน คือ สะโพก/ต้นขา เข่า และไหล่ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของภานุเดช⁽⁸⁾ ที่พบความชุกของอาการปวดส่วนอื่นๆ ของร่างกาย คือ ไหล่ แขน และขา ตามลำดับ ทั้งนี้ความแตกต่างของผลการศึกษาอาจเนื่องมาจากความแตกต่างของลักษณะขั้นตอนการทำงาน กล่าวคือ ในจังหวัดสงขลา มักนิยม

ทำนาหว่าน จึงอาจส่งผลก่อให้เกิดความผิดปกติในบริเวณไหล่และแขนมากกว่าบริเวณขา แต่การศึกษานี้พบว่า ชาวนาตำบลศิลา นิยมการทำนาดำมากกว่านาหว่าน ซึ่งขั้นตอนของการทำนาดำนั้นน่าจะมีผลต่อการก่อให้เกิดอาการปวดที่บริเวณหลังส่วนล่างมากที่สุด ซึ่งรวมถึงบริเวณสะโพก/ต้นขา และเข่า มากกว่าการทำนาหว่าน เนื่องจากการทำนาดำนั้น ชาวนาจำเป็นต้องทำงานในลักษณะก้มๆ เงยๆ ยืนหรือเดินไปมาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งลักษณะท่าทางดังกล่าว สามารถก่อให้เกิดแรงกดต่อหลังส่วนล่าง ต่อข้อสะโพก และต่อข้อเข่าได้

แม้จะพบว่าปัญหาความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อรบกวนการทำกิจกรรมของชาวนาเป็นจำนวนน้อย แต่ปัญหานี้ย่อมส่งผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว กล่าวคือในระยะสั้นทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของชาวนาลดลง มีความไม่สบายในขณะที่ทำงาน ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุขณะทำงานเพิ่มขึ้นจนต้องหยุดงานได้ เมื่อชาวนายังคงมีการทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆ ต่อไปโดยไม่มีแนวทางในการส่งเสริมและป้องกัน ก็อาจส่งผลในระยะยาว ทำให้มีการจำกัดความสามารถชั่วคราวหรือถาวรได้ ซึ่งอาชีพทำนามี

ความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ หากเกิดปัญหาทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในกับชาวนาจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจระดับประเทศชาติได้

การศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากคำถามหลักของการศึกษาคือ ความชุกของภาวะความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษายังคงไม่มากพอที่จะสามารถเป็นตัวแทนของชาวนาส่วนใหญ่ที่มีอาการปวดหลังได้

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาความชุกของภาวะความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในชาวนาช่วงอายุ 20 ถึง 75 ปี ที่อาศัยอยู่ในตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าอาสาสมัครมีความชุกของภาวะความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่พบมากที่สุดอันดับแรก ในช่วง 7 วันที่ผ่านมา คือ ปวดหลังส่วนล่าง (ร้อยละ 56.91) ปวดเข่า (ร้อยละ 28.62) ปวดสะโพก/ต้นขา (ร้อยละ 25.40) และปวดไหล่ (ร้อยละ 25.08) ตามลำดับ ส่วนในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่พบมากที่สุดอันดับแรก คือ ปวดหลังส่วนล่าง (ร้อยละ 73.31) ปวดสะโพก/ต้นขา (ร้อยละ 41.16) ปวดไหล่ (ร้อยละ 36.01) และปวดเข่า (ร้อยละ 35.37) ซึ่งข้อมูลเหล่านี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการรณรงค์เพื่อป้องกันอาการปวดหลังส่วนล่างให้แก่ชาวนาไทยต่อไปได้ในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก กองทุนวิจัย คณะเทคนิคการแพทย์ และคณะผู้วิจัยขอขอบคุณนางสาว อรรพรรณ นนทคำจันทร์ นายกิจชนะ แก้วแก่น และนางสาว ศรัณญา เตอดิน ที่ช่วยเก็บข้อมูลจนงานสำเร็จลุล่วง และสุดท้ายขอขอบคุณอาสาสมัครทุกคนที่เสียสละเวลาเข้ามา ร่วมการศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. กวินธิดา สันติพงศ์. การบาดเจ็บจากภาวะการทำงานซ้ำซาก [serial online] 2008 Feb [cited 2010 Jan 6]. Available from: URL: <http://www.infu.ac.th/article/diag/510202/ctd.html>.

2. อรรพรรณ แซ่ตัน, จิราพร เขียวอยู่, ชุติ โจนส์, ดุษฎี อายุวัฒน์. ความผิดปกติทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อในแรงงานก่อสร้างย้ายถิ่นชั่วคราวจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ศรีนครินทร์เวชสาร 2550; 2: 165-73.
3. สลิทธ เทพตระการพร. การทำงานกะและผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานกะ. วารสารความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม 2548; 1: 76-9.
4. นงลักษณ์ ทศทิศ, รุ่งทิพย์ พันธุมธากุล, วิชัย อึ้งพิณิจพงศ์, พรรณี ปิงสุวรรณ. ความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับอาการปวดคอ ปวดไหล่ ในกลุ่มอาชีพตัดเย็บ อำเภอบ้านไผ่ ขอนแก่น. วารสารกายภาพบำบัด 2553; 32: 162-72.
5. เพชรรัตน์ แก้วดวงดี, รุ่งทิพย์ พันธุมธากุล, ยอดชาย บุญประกอบ, สาวิตรี วันเพ็ญ, วัฒนาศิรินาวัตร. ความชุกของความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดขอนแก่น. วารสารเทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัด 2553; 22: 292-301.
6. วนิดา ดรปัญญา, รุ่งทิพย์ พันธุมธากุล, สุกัลยา อมตฉายา. ความชุกของโรคทางระบบกล้ามเนื้อและกระดูกของผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาที่คลินิกกายภาพบำบัด สถานบริการสุขภาพเทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารเทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัด 2552; 21: 153-9.
7. Puntumetakul R, Chatchawan U, Mackawon S, Sitthikongsak S, Chokkanapitak J, Werawatantakul Y. Prevalence and risk factors of low back pain in pregnant women who delivered at Srinagarind Hospital. Srinagarind Med J 1997; 12: 234-41.
8. ภาณุเดช แสงสีดำ. การศึกษาเบื้องต้นเพื่อลดอาการปวดหลังของเกษตรกร: กรณีศึกษาชาวนาใน 3 ตำบลของอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา. [ภาคินพนธ์]. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2548.
9. สุวิธสา เฟื่องสีแสง. ปัญหาด้านการยศาสตร์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในชาวนาตำบลศรีวิชัย อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร. [ภาคินพนธ์], เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

10. อรุณ จิรวัดน์กุล. ชีวสถิติสำหรับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์; 2552.
11. Antonopoulou M, Antonakis N, Hadjipavlou A, Lionis C. Patterns of pain and consulting behavior in patients with musculoskeletal disorders in rural Crete, Greece. *Family Practice* 2007; 24: 209–16.
12. Kuorinka I, Jonsson B, Kilbom A, Vinterberg H, Biering-Sørensen F, Andersson G, et al. Standard Nordic Questionnaires for the analysis of musculoskeletal symptoms. *Appl Ergon* 1987; 18: 233-7.
13. Rosecrance J, Rodgers G , Merlino L. Low back pain and musculoskeletal symptoms among Kansas farmers. *Am J Ind Med* 2006; 49: 547-56.